

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертация на тема
“Художественият текстил в България от 1960 до 2000 година”
на Магдалена Николова Николова

от доц. д. изкв. Незабравка Иванова

Дисертацията на Магдалена Николова е посветена на интересна проблематика – художественият текстил в България от 1960 до 2000 година, още повече, че подобна обобщена разработка на тази тематика не е известна в българската изкуствоведска наука.

Още в началото на уводните думи авторката определя обекта и обхвата на дисертационния труд, а именно периода от средата до края на края на XX век. По-нататък тя сочи, че дисертационния труд е “опит за теоретико-методологическо осмисляне на развитието, процесите и социокултурните фактори, повлияли върху художествения текстил от първите му стъпки в Държавното рисувално училище до края на 2000 година”. Още в тези начални думи личи раздвоението на авторката – да разглежда процесите от началото на XX век или да акцентува върху последните петдесет години от двадесетото столетие. Мотивите за тази раздвоеност може би се коренят в усилията на авторката да представи донякъде по-цялостна картина за развитието на текстилното изкуство в България. През годините от средата на XIX век вече се забелязват тенденции към зараждане на българското текстилно производство и се поставя се началото на историята на текстила в страната. Така определените цели дефинират и методите на изследване, които в най-общ план са историографски, а това включва и “социалната, политическа и културна динамика”. На втори план е “направен опит да се анализира художественият текстил в България, както през неговите вътрешно присъщи специфики и черти”.... “така и през начина, по който за него е “мислено” от страна на критиката (критическия отзвук в периодичния печат от средата на 50-те до началото на 90-те години)”. В анализа се включени стилови и формални методи.

Авторката е разработила масив от информация подчинени на целите и задачите на дисертацията. Направени са няколко отделни приложения като “Кратки творчески биографии” на текстилните художници у нас, интервюта с водещи художници – текстилци, главно преподаватели в НХА и е приложен

албум със снимков материал на подбрани текстилни творби. Към самата дисертация също е направено приложение с документи, осветлявайки институционалната подплата на текстилното изкуство у нас, както и учебни програми на специалността още от времето на Държавното рисуwalно училище в София. Библиографията на използваните източници също е впечатляваща: 382 заглавия, 38 на латиница и 42 електронни адреси на български и чуждестранни сайтове.

Първа глава – “Обща и методологическа постановка на проблема”, където се разглеждат три основни въпроса. Първият въпрос третира теоретико – методологически постановка. Обстойно са засегнати въпросите за спецификата на текстилните жанрове, като е отделено внимание на терминологичните аспекти и тяхната динамика в развитието на текстилното изкуство у нас. Анализирайки текстилните образци, авторката обособява пет жанра: десенирани тъкани, постелъчни тъкани, декоративни пана, стенни килими (гоблени), текстилни пластики (пространствени тъкани). Разглежда се спецификата на всеки отделен жанр. След този теоретичен дискурс авторката пристъпва към анализа на съвременната художествена тъкан. В ядрото на тази съвременна художествена тъкан е името и творчеството на София Камбурова, на която е отделено дължимото внимание. Творчеството на София Камбурова е емблематично за 50-те години, макар че тя продължава да работи и значително по-късно. Следва да се отбележи, творчеството на текстилците, както и на всички художници, не може да бъде ограничавано в а едно десетилетие, тъй като творческият им път бележи в най-добрия случай, редица десетилетия.

Авторката отбелязва, че първите текстилци, както и художниците от периода на 50-те години, принципно поддържат връзка с традицията “чрез специалното отношение към композицията, цвета, материала и техниката”. Това е времето, когато се поставя въпроса за “развитието на текстила в художествено отношение – осъзната е нуждата от специално подготвени кадри в областта на текстила за развиващата се текстилна промишленост.”

Третият въпрос се отнася до влиянията върху текстилното изкуство у нас. Това са преди всичко изложбата на родопски тъкани, състояла се през 1959 – 1960 години, и изложбата на френския гоблен. Първата разкрива неоченимото богатство на българската народна пластична култура и предоставя възможност на българските творци да се докоснат до художественото богатство на

